

DIALOGURI CU SRIITORII CONTEMPORANI

EX LIBRIS, TIMIȘOARA

Prof. coord. Garofița Sorina Docolin

Obiective urmărite pe parcursul etapelor proiectului:

1. dezvoltarea competenței de lectură și comprehensiune;
2. cultivarea creativității literare și artistice;
3. înțelegerea conceptului **de omenie în literatură și în viață**;
4. familiarizarea cu patrimoniul cultural și bibliotecile timișorene;
5. valorificarea instrumentelor digitale în promovarea lecturii;
6. realizarea unor produse colaborative.

Activitatea 1. Atelierul de lectură și scriere creativă „Platanos- despre omenesc și omenie”

În activitatea noastră, romanul Platanos, semnat Doina Ruști și apărut în octombrie 2025, a devenit punctul de plecare al unui amplu demers educațional. Am pornit acest demers cu întrebările: Ce facem? Cu ce facem? Cum facem? Elevii au citit textul integral, au completat jurnale de lectură, au identificat valorile morale ale personajelor și au participat la dezbateri privind nevoia de identitate și de omenie, au scris scrisori de caracterizare a protagoniștilor și chiar scrisori din perspective diferite adresate autoarei Doina Ruști. La întrebarea a doua, „Cu ce facem?” am răspuns simplu și modern: cu instrumente digitale, resurse educaționale deschise, utilizăm platforme educaționale și, în final, chiar AI. După întrebarea „Cum facem?” au răsărit din memorie răspunsuri ale elevilor, potrivite demersului propus: simplu, creativ, atractiv, iar răspunsurile mele au vizat metodele participativ-active, centrate pe elev și vizând dezvoltarea competențelor de lectură, literație, comprehensiune: metoda jurnalului cu intrare dublă, metoda cubului, dezbateri, portofoliul cu produsele creative ale elevilor.

Personajele Sisinel, Emirul din Bagdad și Platanos au fost analizate din perspectiva dezvoltării morale, iar fiecare elev și-a argumentat propunerea pentru acordarea simbolică a **Premiului Nobel pentru Omenie**.

Rezultatele activității s-au concretizat în:

diplome simbolice;

<https://www.facebook.com/photo?fbid=3074663066068677&set=pcb.26983597474573461>
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=3074661342735516&set=pcb.26983597474573461>

- discurs Nobel argumentativ;

<https://www.facebook.com/reel/1280466807476322> ,

- creații artistice;
<https://www.facebook.com/photo/?fbid=3067480300120287&set=gm.26918273681105841&id=1990804990946055>
- <https://www.facebook.com/photo/?fbid=3161929124008737&set=pcb.3161929190675397>
- <https://www.facebook.com/photo?fbid=3063499927184991&set=pcb.26880093854923824>
- recenzii; <https://www.lecturiadaelevilor.anpro.ro/platanos-de-d-rusti/>
- expoziție tematică în incinta școlii.

Jurnal reflexiv/ de bord

Ce am făcut și ce au învățat/ cu ce au rămas elevii din ce s-a realizat?

Pe parcursul atelierelor de lectură și scriere creativă dedicate romanului Platanos, am citit, am analizat și am discutat împreună despre destinele personajelor, încercând să le înțelegem motivațiile, frământările și alegerile. Prin dezbateri, jurnale de lectură, recenzii, creații artistice și argumentări pentru acordarea simbolică a Premiului Nobel pentru Omenie, am descoperit că fiecare personaj poartă propria luptă interioară. Sisinel, Platanos sau Emirul din Bagdad nu sunt personaje perfecte, ci oameni aflați în căutarea sensului, a prieteniei și a propriei identități. Tocmai aceste conflicte interioare ale hibrizilor vegetali și nu numai, îi apropie de cititorii de gimnaziu și transformă lectura într-o experiență profund umană. Elevii au experimentat trăiri interioare autentice și profunde la transformarea lentă dar sigură a celor câțiva adolescenți în hibrizi vegetali, deveniți „statici”, cu rădăcini solide, înfipte în solul special pregătit în centrul experimental/ fosta tabără din manualul de clasa a-VIII-a.

Întâlnirea cu scriitoarea Doina Ruști, vizitele la biblioteci și realizarea cărții digitale „**Platanos în stiluri celebre**” au completat această experiență de învățare. Elevii noștri, membrii clubului de lectură Ex libris din Timișoara, au înțeles că adevărata putere a personajelor nu constă în succesul lor exterior, ci în capacitatea de a rămâne sensibile, de a ierta, de a dăru și de a se schimba. Activitățile desfășurate ne-au ajutat să privim literatura mai mult decât pe un simplu obiect de studiu, chiar ca pe o oglindă a vieții, în care fiecare cititor poate regăsi propriile întrebări și propriile răspunsuri despre omenie, reflectându-și personalitatea și găsind modele vii.

Activitatea 2 Dialogul elevilor cu scriitoarea Doina Ruști

Un moment de referință l-a constituit întâlnirea online și apoi întâlnirea directă la Universitatea de Vest din Timișoara, dintre membrii Cercului **Ex Libris** și scriitoarea **Doina Ruști**.

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=3155919791276337&set=pcb.27896178959981970>

Elevii au pregătit întrebări despre:

- geneza romanului;
- construcția personajelor;
- rolul prieteniei;
- simbolistica arborilor;

- importanța lecturii.

Dialogul s-a transformat într-o adevărată lecție despre sinceritate, curaj, identitate și responsabilitatea scriitorului față de cititori.

Aceste dialoguri au fost transcrise găsimdu-și locul în două numere consecutive ale **revistei școlii, 20 PE VAL**, numere care au fost răsplătite cu PREMIUL I la Concursul reviste școlare de jurnalistică, mai 2026. Revista a devenit prin interviurile, articolele și recenziile scrise de elevi o arhivă a experiențelor culturale ale Cercului **Ex Libris**. Articolele au surprins: impresii de lectură, recenzii, fotografii, reflecții, eseu, creații proprii.

Astfel elevii noștri au învățat că jurnalismul cultural presupune atenție, documentare și respect față de adevăr. Scrisul pentru revistă i-a făcut/determinat să devină cititori mai atenți și autori mai responsabili.

Inteligența artificială în viziunea doamnei Doina Ruști

<https://www.facebook.com/100005750407101/videos/pcb.27896178959981970/963146399772888>

Activitatea 3 Vizite la BCUT (Biblioteca Universității) și BJT (Biblioteca Județeană „Sorin Titel”

Biblioteca a devenit pentru elevi un spațiu al descoperirii.

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=3111990425669274&set=pcb.3111981169003533>

Au participat la: atelier interactiv

<https://www.facebook.com/100005750407101/videos/pcb.3111981169003533/4418278718456030>

„Ești cool și dacă scrii corect”, activități de documentare

<https://www.facebook.com/100005750407101/videos/pcb.3111981169003533/1677421716759335>

<https://www.facebook.com/photo?fbid=3111978302337153&set=pcb.3111981169003533>

prezentări de carte unde au fost uimiți de

cartea-borcan,

<https://www.facebook.com/100005750407101/videos/pcb.3111981169003533/26443385118635182>

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=3112196512315332&set=pcb.3111981169003533>

cartea liliput

<https://www.facebook.com/100005750407101/videos/pcb.3111981169003533/1641867350237241> , cartea-zmeu, cartea-veioză, dicționare și enciclopedii rare, momente de lectură

individuală

<https://www.facebook.com/photo?fbid=3111977962337187&set=pcb.3111981169003533>

Jurnal reflexiv/ de bord Prin aceste vizite, elevii s-au convins că scriitorii nu sunt „un nume adunat pe-o carte”, lăsată moștenire generațiilor ce vor veni. Ce vom face cu zestrea aceasta de idei? Biblioteca este receptată ca un spațiu al descoperirii și al dialogurilor interculturale, al întâlnirii cu scriitorii contemporani, vii și interesați prin ideile pe care ni le transmit prin cărțile publicate. Ea nu este doar un imens depozit de cărți și periodice care ar putea să te strivească la propriu și la figurat.

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=3111990765669240&set=pcb.3111981169003533>

Elevii au înțeles că biblioteca reprezintă o comunitate vie, în care cărțile creează legături între generații și sunt „moștenirea” cea mai de preț a umanității. Aici regăsim umanul și omenescul în toată diversitatea sa și elevii au înțeles că o carte nu înseamnă doar pagini tipărite. Ea poate deveni obiect artistic. Experiența vizitelor acestora le-a schimbat reprezentarea despre bibliotecă și despre patrimoniul cultural.

<https://www.facebook.com/photo?fbid=3111978239003826&set=pcb.3111981169003533>

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=3112187315649585&set=pcb.3111981169003533>

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=3111990502335933&set=pcb.3111981169003533>

Așadar, lectura poate îmbrăca forme surprinzătoare, creative, artistice.

Activitatea 4 Creații artistice digitale

Elevii au reinterpretat romanul **Platanos** prin desen, pictură și inteligență artificială.

Rezultatul principal îl constituie cartea digitală, „**Platanos în stiluri celebre**”, în care secvențe relevante din romanul semnat de doamna Doina Ruști sunt ilustrate în maniera

artistică inspirată de Vincent Van Gogh, Claude Monet, Rembrandt, Grigorescu, N. Tonitza, H. Matisse, S. Dali, fauvism, expresionism, suprarealismul urban abstract etc.

<https://online.fliphtml5.com/japqe/Proiect-BDWK/>

Cartea a fost inclusă în revista **Ficțiunea**, în ianuarie 2026 și răsplătită cu Premiul I la concursul național, MADE FOR EUROPE, fapt ce reprezintă o recunoaștere a creativității elevilor și a valorii proiectului educațional.

Pagină de Jurnal reflexiv/ de bord

Prin această activitate creativă, membrii cercului de lectură Ex libris din Timișoara au descoperit că inteligența artificială nu totdeauna este un adversar și, utilizată cu multă atenție și discernământ, poate deveni un instrument creativ dacă este folosită responsabil. Arta și literatura comunică prin limbaje diferite, dar transmit aceleași valori.

„Am învățat că lectura nu se termină odată cu ultima pagină.”(Radu B.)

„Biblioteca este locul unde începe prietenia cu cărțile.”(Robert C.)

„Doina Ruști ne-a arătat că literatura schimbă oamenii la propriu și la figurat.”(Patricia C.)

„Omenia este cea mai importantă lecție pe care am învățat-o din romanul Platanos și, per ansamblu, literatura studiată.” (Andrada H.)

Competențe transversale dezvoltate: comprehensiune, comunicare corectă orală și scrisă, creativitate, colaborare, competențe digitale, gândire critică, învăță să înveți.

Alte competențe dezvoltate:

- sensibilitate artistică;
- hermeneutică;
- competența de literație
- educație civică și morală;
- învățare pe tot parcursul vieții.

Concluzii

Proiectul „Dialoguri cu scriitorii contemporani” a transformat lectura într-o experiență autentică de viață. Elevii au devenit mai implicați, mai curioși și mai sensibili la valorile umane. Au receptat și afectiv literatura simțind povestea, romanul, paginile de narațiune mai aproape de sufletul și mintea lor. Vizitele în biblioteci, întâlnirea cu scriitoarea Doina Ruști, publicarea în revista școlii și realizarea cărții digitale au demonstrat că literatura depășește granițele manualului devenind astfel un spațiu al dialogului dintre generații, dintre tradiție și tehnologie, dintre carte și viață.

Digiportofoliul descris până acum, cu povești și evenimente despre omenie din cărți, din bibliotecă și din viața reală, reprezintă mărturia unui parcurs educațional în care lectura, creația, biblioteca și întâlnirea cu autorii, prin dialog viu, au contribuit la formarea unor tineri

cititori empatici, creativi și responsabili, pentru care omenia este o temă de studiu și totodată, un model și un mod de a fi în lume.

Fragment din întâlnirea elevilor cu doamna Doina Ruști, 14 mai 2026, UVT

A iubi înseamnă a afla cine ești

Articol trimis pentru Consilierul de lectură, Interviuuri

În 14 mai, la UVT, Aula Magna a Universitatea de Vest din Timișoara a devenit, timp de două ore, un spațiu al poveștilor și al ficțiunii. Doina Ruști, una dintre vocile importante ale literaturii contemporane, a lansat romanul *Nas de bulgar* într-o manieră inedită, interactivă și atractivă, dialogând cu adolescenți liceeni și cu elevi de clasa a VIII-a, prieteni ai romanului Platanos.

Au fost citite și puse în scenă cinci povești din paginile romanului, iar măștile și recuzita sonoră au impresionat publicul și au destins perfect atmosfera. „Am încercat să îi atrag pe cititorii mei într-un joc ficțional.” (Doina Ruști)

A fost un eveniment care a adus literatura contemporană aproape de sufletul, mintea și inimile adolescenților, într-o manieră accesibilă și agreabilă. Elevii Liceul Tehnologic Electrotimiș din Timișoara, membri ai Cercului de lectură „Ex Libris”, au considerat acest dialog cu scriitoarea extrem de potrivit și util și pentru alți cititori de vârsta lor. Astfel, au pus pe hârtie ideile, întrebările din sală și răspunsurile oferite de Doina Ruști.

Participanții la eveniment au avut prilejul să afle ce înseamnă expresia „a avea nas de bulgar” și, totodată, explicația titlului acestui roman, care se leagă de identitatea scriitoarei și de identitatea națională. Romanul este o poveste despre balcanism și despre iubire, din care aflăm mai multe despre vlahii de la sud de Dunăre și despre românii din nordul fluviului. În carte sunt povestiți doi ani din viața naratoarei: clasa a X-a de liceu și primul an de facultate.

Contextul poveștii de dragoste este esențial. „Nu poți să te îndrăgostești de cineva, nu-i poți înțelege istoria fără a-i înțelege contextul, fără ca el să devină parte din contextul tău. În interiorul poveștii de dragoste se află a doua istorie, cea a formării poporului român. Suntem într-o lume de călători care au trecut Dunărea continuu și în lumea aceasta se află și viața mea. Povestirea de tip puzzle face parte din stilul meu și, mai ales, îmi place să povestesc prin acumulări epice.” (Doina Ruști)

Întrebare din sală: Ce simbolizează titlul „Nas de bulgar” și cum se leagă cu temele din roman?

DOINA RUȘTI: Întotdeauna titlul este fixat la început, înainte de a mă apuca de scris, pentru că în romanele mele, în fiecare pagină este vorba despre titlu. Este modelul meu de a

scrie și nu pot să mă gândesc la titlu după ce am scris. Deci titlul este hotărât înainte. Este aici o metaforă, este vorba despre o însușire... Dacă în Ferenike am vorbit despre puterea văzului, aici vorbesc despre puterea olfactivă.

Întrebare din sală: Nas de bulgar este o continuare a romanului Ferenike? Cum s-a născut ideea acestei cărți și ce v-ați propus prin ea?

DOINA RUȘTI: „Nas de Bulgar” face parte dintr-un proiect mai larg, continuă acțiunea din „Ferenike”, este o continuare tematică, bineînțeles, nu chiar de acțiune, și mi-am propus să aleg elemente, idei din acest roman și să clădim împreună alte cinci povești, pentru că eu cred că, deși literatura, în formula ei clasică, se află la final, povestea este nemuritoare. Istoria ne arată că, în multe alte epoci, povestea a contat ca vehicul, a transmis un mesaj, vezi marile cărți, Biblia, de exemplu, și mă aștept să intrăm într-o eră a construcției epice. De aceea, vă invit să luați parte la acest labirint ficțional pe care îl construim chiar acum.

Întrebare din sală: Cum a apărut simbolul vulpii ?

Doina Ruști: Prima poveste este despre vulpe. Trebuie să vă spun că în timpuri arhaice populațiile care locuiau pe teritoriul de astăzi al țării noastre, mai ales bessii și geții, dar și dacii, aveau un cult dedicat vulpii. S-a tot transmis din generație în generație, până într-o zi în care a ajuns la un anume Dudis ca și Dedustaina, două nume, pe care Vasile Pârvan le-a găsit pe niște inscripții, pe aici, spre Severin, în zona asta pe undeva, inscripții din secolul III. Mi-au plăcut foarte mult numele acestea, Dudis și Dedustaina. Ele sunt personaje în 'Nas de bulgar'."

Întrebare din sală: Astăzi cine este Dudis? Ce semnificație are acest personaj în roman? Care sunt sursele istorice și mitologice din care v-ați inspirat pentru personajele Dudis și Dedustaina?

DOINA RUȘTI: Dudis este un războinic get care primește aproape moștenire de la părinții lui să ducă mai departe cultul vulpilor nemuritoare, pentru că numai astfel va fi protejat, va fi nemuritor, va fi în toate învingător. Și începe să poarte, ca și voi, diverse măști, diverse paltoane făcute din blană de vulpe, chiar dacă avea convingerea că nimeni nu-l putea atinge numai pentru că este înfășurat în blana de vulpe: roșie, vizibilă de la distanță, încât în timpul bătăliilor Dudis era numit Cavalerul cu blana de vulpe. Cum îți imaginezi blana de vulpe? Era un simplu guler? Era... o vulpe întreagă așa pusă pe umăr? Mereu auzim despre cavaleri care poartă pe umăr ba o piele de leopard, ba o piele de leu. Ei bine, noi avem acest cavaler cu blană de vulpe. Vă imaginați cum arăta blana aia? Era prelucrată? Era... ornamentată cu mărgelă? Cum era? De ce nu era de lup? Nu era de lup pentru că ar fi fost mult, mult prea clișeu. Pe câtă vreme am ales vulpea pentru că în romanul Nas de bulgar am folosit o informație luată dintr-un Lexicon din Alexandria care încă în Evul Mediu Timpuriu prin secolul VII, mai păstra legenda aceasta, conform căreia bessii (traci mai dedicați ritualurilor) purtau o venerație nemaipomenită acestui animal și se îmbrăcau cu haine de vulpe și îl cinsteau pe zeul Dionysos. Mi se pare că aici este de cercetat și chiar și pentru lingviști, este acolo o întreagă poveste despre traci, purtătorii acestui veșmânt roșu care îi proteja de orice. De aia am ales vulpea și nu lupul".

Întrebare din sală: Cum vedeți relația dintre Inteligența Artificială, lectură și creativitatea umană?

DOINA RUȘTI: Se spune că purtătorii acestui veșmânt roșu care proteja de orice, erau și ei protejați de primejdii. De aceea am ales vulpea și nu lupul. Lupul s-a devalorizat între timp. Îmi pare rău pentru tine, lupule, nu vă pare rău pentru lup? Aș zice că da. Sunteți prea sobri prea gravi astăzi. Dincolo de toate cărțile existente, vreți să știți cine a scris despre

pisică, cine s-a entuziasmat în fața câinelui, cine a iubit și a scris după aceea poveste nemuritoare întrebați Inteligența Artificială și va veni cu informația, dar informația asta trebuie la rândul ei antrenată, cred că poate imita, absolut orice tip de empatie pentru că are la dispoziție orice tip de empatie. Dați-mi să se emoționeze în stil Balzac, în stil ... sărind și veți vedea că o face imediat. Dacă sunteți mai deștepti decât el, dacă reușiți să citiți mai mult decât el atunci îl veți putea corecta și veți stăpâni lumea ficțiunii.

Întrebare din sală: Generațiile actuale de elevi vor continua să citească în manieră clasică? Credeți că tinerii de astăzi citesc altfel decât generațiile anterioare? Ce rol va avea școala în apropierea literaturii de sufletul și mintea lor?

DOINA RUȘTI: Generațiile actuale sunt de lectori participativi; știu asta de la cărțile care s-au studiat în școală, de la textele studiate la „Pădurea Albastră”, de la Sălbătica și, mai cu seamă, de la Colierul sau Platanos și știu sigur că elevii de astăzi sunt croiți pe un alt tip de lectură, nu sunt cititori cu note, cum făceam noi. Și sunt cititori care intră în poveste, o completează, o transformă printr-o mulțime de alte forme artistice pentru a întregi povestea respectivă; trec cu o viteză extraordinară prin tot și asta nu este greșit.

Întrebare din sală: Unele cărți se pot scrie foarte ușor cu IA. Cum vă regăsiți ca scriitor în 2026, în care poți scrie o carte cu IA ?

DOINA RUȘTI: Pentru mine, literatura este un joc, o plăcere extraordinară a construcției. Sunt de acord, poți să scrii un roman foarte bun cu IA. Eu prefer să mă joc și nu să iau de-a gata. Nu mă tem de IA, sunt convinsă că acesta este viitorul. Nu mă interesează doar gloria, doar promovarea. Nu mă interesează „doar un nume adunat pe-o carte. IA știe toate romanele, știe cum se termină fiecare roman. Deci nu va veni cu nimic nou atunci când va construi un final. Cum construiești acest final într-un mod neașteptat? Va fi exact ca atunci când un profesor se uită peste o lucrare și își dă seama de la prima frază că este copiată. Ne dăm seama foarte bine, vedem când cineva copiază, așa va fi și cu aceste cărți create cu IA. Sunt absolut convinsă că mă pot folosi de această cucerire a tehnologiei.

Întrebarea din sală: Întrebarea este oarecum ținută și anume dacă între personajul Marțol și personajul mitologic Marțolea este vreo legătură, cel din urmă fiind sub chipul unui țap, cu referire la marți seara? Se leagă în vreun fel de Mărțișor, pentru că o parte din acțiunea finală se petrece în primele zile ale lunii martie.

DOINA RUȘTI: Da, este adevărat, Marțol sau „Marț sara” este patronul pisicilor, patronul lunii martie, este războinic, crud și, totodată, un cântăreț desăvârșit. El este cel pe care Simeon Florea Marian l-a introdus în mitologia lui cu o mulțime de povești culese din secolul al- XIX-lea și, bineînțeles că eu, fiind fan Simeon Florea Marian, mi-am luat de acolo câteva personaje, printre care și Marțsara sau Marțol: aici l-am lăsat așa, în forma asta, ca patron al serii de marți și, totodată, patron al pisicilor și al muzicii, pentru că personajul era din zona asta.

Este tipul de satir al românilor, cred că singurul, care probabil a fost creat folcloric, normal, pe diverse rămășițe ale unor mituri greco-latine; el este o proiecție care mai păstrează încă ceva din zeul Marte și ceva din zeul Pan. Sunt multe povești cu el, mă abțin să le povestesc, dar, mă rog, ar merita studiate, pentru că unele dintre ele chiar sunt inspiratoare pentru a crea o nouă poveste.

Aplauze îndelungi.

Profesor coordonator, Garofița Sorina Docolin

Membrii cercului „Ex libris” au muncit susținut la acest interviu: două fete au înregistrat și toți ceilalți elevi ai noștri, prezenți în Aula Magna au transcris fragmente din înregistrări pentru a întregi interviul.